

Blombergā top filma *Kāds, kuŗa nav*

Līdz 10. jūlijam galvenie uzņemšanas darbi būs veikti

Nupat likās, latviešu mākslai draud pastardiena. Šķita, pēc daļiem mēnešiem no mūsu māksliniekiem pasaulē būs tikai ielu slaucītāji, cukurniedru cirtēji, grāvrači, ogļračī un nespējnieki, bet raugies — šie „nīcībai“ lemtie vēl uzdrošinas darināt filmu. Rīgas filmas un Mērbekas teātra mākslinieki ķērušies pie darba, kas prasa lielu uzupurēšanos, bet, cerams, ja viss veiksies kā paredzēts, vainagos tos ar jauniem sasniegumiem.

Pēcjāņu dienās Blombergā sāka uzņemt *Kāds, kuŗa nav* — Mārtiņa Ziverta smagnējo skatuves darbu, ko Vilis Lapenieks pārveidojis, pielaiķojot tekstu filmas vajadzībām. Ir tāpēc piedienīgs spēles mets, lai parādītu latviešu kaŗavīru un trimdinieku cilvēcisko cildenumu un traģisko pamestību.

Režisors nevien „ilustrējis“ *Kāds, kuŗa nav*, bet arī paplašinājis rakstnieka zīmēto tēlu darbības fonu, saistot pagātni ar tagadni, izceļot vēsturiskos faktus, kaŗavīru mobilizāciju, latviešu izraidīšanu, parādot skrīningu un izvietošanas akciju ēnas puses. Šis vēsturiskais kolorīts padara divu cilvēku traģēdiju uzskatamāku, filmiskāku.

Kāzu vizijas skatam režisors bija izlūdzis Blombergas DPACCa komandiera dzīvojamo māju, lai skatītāji varētu baudīt aizgājušo Rīgas laiku ilūziju. Nepārtrauktā aparātu uz- un nomontēšana, pārvietošana,

attāluma mērišana laupīja skatītājam katru ilūziju, ka šeit būtu „kaut kas“ no mākslas. Pat Kārļa Lagzdīņa un Mildas Zilavas Islaicīgais apkampšanās skats nespēja izklieģēt „technikas dzelžaino gaisotni“, kas apņēma filmas uzņēmējus. Bet tāda ir mākslas īstenība, īpaši filmu mākslai bez maģinērijas nepastāvēt, jo no tehnikas atkarīgs mākslinieciskās iedarbības spēks.

Kad trīs skati greznajās telpās uzņemti, mākslinieki aiz noguruma atzvilst popētos krēslos. Lagzdīņš slauka sviedrus un filozofē:

„Liekas, Mīslispi kokvilnas laukos nav vairāk jāsvīst kā šeit.“

Nākošie skati jāuzņem ateljē. Tur izbūvēta „īsta“ barakas istaba. Mucenieks — inženieris atnācis pie „Nagu veča“, nometnes tirgotāja, lai par simts reichsmarkām nopirktu pudeli vīna, ko nodzert derības. Zaķa melntirgotājs maskā un žestos „pilnīgi“ atģādina šo nometnes tipu, kas vēl pirms gada bija visu pielūģts un reizē visu nīģināts.

Skati vairākkārt jāatkārto, lai īstenotu režisora izdomu un saskaņotu to ar aktieģu iecerēto spēles veidu. Darbs rit gausi, laiks stieģzas, stunda jau pāri pusnaktij, kad Vilis Lapenieks „pavēl“ izdģēst proģektorus.

Nākoģā dienā blombergieģi kģģst mēģģi, ieraģģot uz ielas pie angģģ DPACCa dģģrvģģm Istu SD vģģru, kas „ceģ roku“ un nodod mobilizāģģģas

pavēll. Filmai tas nepieciešams.

Ārskatus, latviešu nometni un tās apkārtni uzņems Augustdorfā, Teitoburgas mežā un Senes tīrelī pie Bilefeldas. Tas viss jādara ar aprēķinu, lai taupītu līdzekļus, kuŗu latviešu filmu entuziastiem nav.

Ja vācu jaunās filmas izmaksā ap 500.000 DM, tad Kāds, kuŗa nav ir izskaitļota uz DM 30.000.—.

Nekas netop pirkts, ko var pagatavot pašu filminleku rokas pašu darbnīcā. Katrs metrs filmas, katrs drapēriju gabals, ir paša kolektīva upuris. Tomēr liekot lietā vislielāko taupību un piepūli, režisors cer, ka līdz 10. jūlijam „lielie“ uzņemšanas darbi būs godam veikti un varēs sākties tehniskās apdares process filmu studijā Hamburgā, kur arī filmai pieskaņos mūziku.

Mūziku komponējis Jānis Norvilis. Kā vadmotīvs visies cauri tautas dziesma „Pēdējāsi rozes sēju, pēdējāsi magonītes“. Šī sērā melodija būs norises raksturotāja un apgarotāja, bet tā pati netaps solo atskaņota. Kā iespraudums „bunkura“ ainā būs „Kad es būšu miris, kaps mans stāvēs pliks...“

Pēteris Algars.